

PRACTICI ȘI PERSPECTIVE DE IMPLEMENTARE A MODELULUI ECOSISTEMIC ÎN EVALUAREA FORMATIVĂ ȘI SUMATIVĂ

Railean Elena, dr.,
Universitatea Americană din Moldova

CZU: 371.263:004

Abstract

We live in a pandemic period. COVID-19 focused teachers to re-orient themselves towards the remote application of digital technology in the teaching-learning process. However, if the affordance of digital technology for education is marginalized, then this will represent the extremes of the ineffective didactic process. In our opinion, the key to success in distance learning is the integration of the immediate reverse link in the ecosystem model of communication and learning. This article describes the ecosystem model of assessment focused on the significance of (meta) cognitive and affective tasks in formative assessment, learning analytics and of the collaborative activity based on a common goal - the guarantor of successful learning strategy within summative assessment.

Key-words: information and communication technologies, ecosystem model, assessment, control, measurement, testing strategies.

Introducere

Evaluarea este cea mai importantă preocupare a profesorului în mediul de învățare centrat pe educabil. Alfabetizarea metodei de evaluare necesară unui profesor modern este determinată de nevoia de a adapta evaluarea la specificul mediului digital, precum și abordărilor psihologice, pedagogice și manageriale specifice secolului XXI. Necesitatea în conceptualizarea evaluării axată pe măsurarea datelor obținute la probele calitative și cantitative se stabilește atât pentru abordarea clasică, cât și în condițiile în care tehnologiile informaționale și comunicaționale pot soluționa eficient aceste nevoi.

Evaluarea informatizată constituie o metodă de acumulare a rezultatelor învățării prin teste, chestionare, examinări etc., realizată prin intermediul calculatorului. Conceptul de bază este testul pe calculator [1]. În cazul în care evaluarea este realizată prin tehnologii digitale, metoda de evaluare este denumită „evaluare digitală” (engl. *digital assessment*) [2]. Termenul de evaluare digitală este denumit și „evaluare electronică” (engl. *e-assessment*) „evaluare pe ecran” (engl. *on-screen assessment*), „testare bazată pe computer” (engl. *computer-based testing*), „evaluare asistată de computer” (engl. *computer-assisted assessment / computer aided assessment*), „evaluare îmbunătățită de tehnologie” (engl. *technology-enhanced assessment*) și „evaluare bazată pe tehnologie” (engl. *technology-enabled assessment*) sau / și examen digital (engl. *digital exam*) [3].

Evaluarea este baza și condiția principală care măsoară și asigură calitatea procesului didactic, iar obiectivul principal al evaluării este susținerea și îmbunătățirea învățării. Din aceste considerente deosebim evaluarea învățării (engl. *assessment of learning*) [4] și evaluarea pentru învățare [5].

Problema constă în faptul că în evaluarea digitală accentul este plasat pe competența digitală și identificarea unui utilitar și nu pe competența profesională a cadrului didactic în pedagogie și psihologia dezvoltării și educațională. O astfel de distorsionare a permisivității metodei evaluării digitale, evidentă, în special, într-o situație pandemică, cauzează eșecul aplicării evaluării sumative ca posibilitate de măsurare a progresului academic și, prin urmare, acceptarea evaluării digitale ca posibilitate de a demonstra competența digitală, și nu a competenței psihopedagogice.

Evaluarea formativă versus evaluarea sumativă

În mod tradițional, există trei tehnici principale de evaluare (evaluarea de diagnostic, evaluarea formativă și evaluarea sumativă), care au fost extinse în mediul digital. În linii generale, deosebirea dintre aceste tehnici se bazează pe doi factori:

- scopul;
- calendarul.

Evaluarea formativă este efectuată în timpul învățării și are ca scop motivația pentru învățare. Acest tip de evaluare subliniază importanța inițierii judecății valorice referitor la progresul studenților. Prin urmare, evaluarea formativă constituie un proces curricular în măsura în care profesorul primește în mod conștient și continuu date despre performanțele studenților și apoi folosește aceste informații în mod productiv, ceea ce duce la sporirea motivației, însoțită, referitor la problematica cursului studiat și, prin urmare, la implicarea activă a fiecărui student în procesul de învățare și autoreglare a învățării.

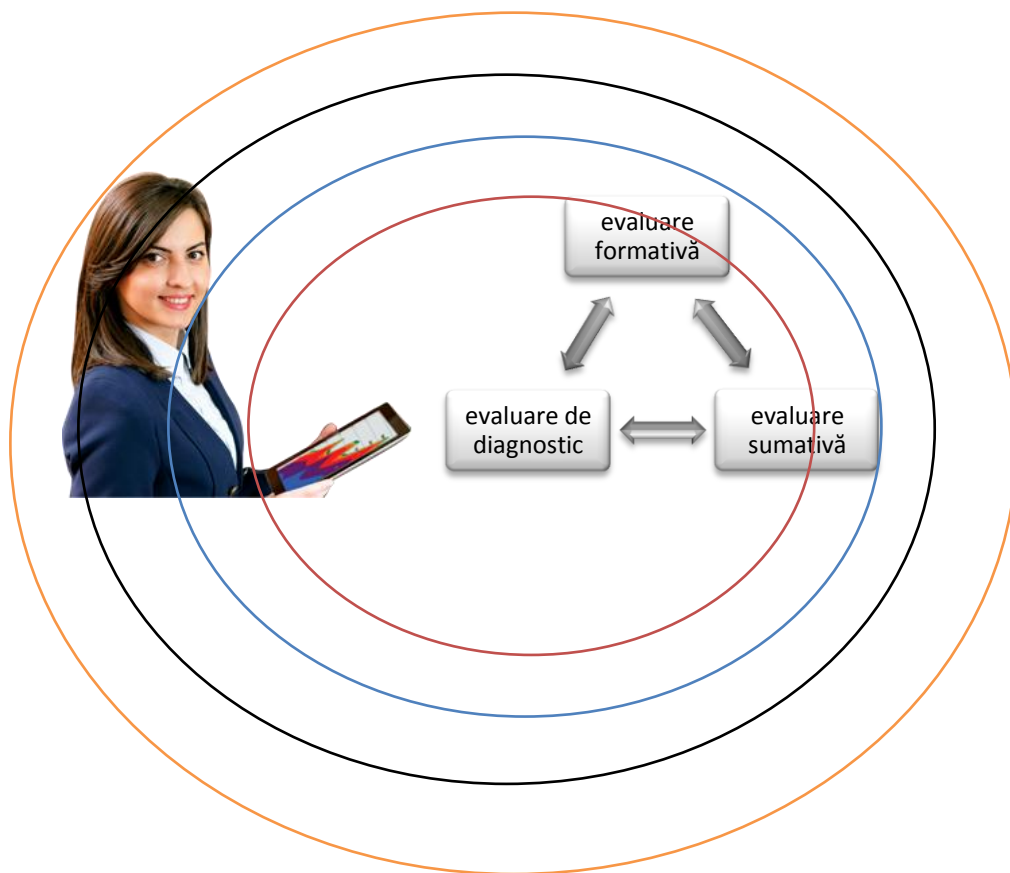
În evaluarea sumativă se pune accentul pe judecăți cognitive și metacognitive, inclusiv analiză și sinteză, precum și pe rezolvare de probleme, gândire critică. Prin evaluarea sumativă se măsoară performanța studentului la sfârșitul cursului sau a etapei de studiu. Din punct de vedere tehnic, evaluarea sumativă este orientată spre asigurarea calității învățării în conformitate cu standardele declarate, iar psihopedagogic – pe proiectarea didactică a sarcinilor / probelor de evaluare și a testelor.

În ambele cazuri structura testelor include 30 – 100 sarcini de test. O sarcină de test este echivalentă cu o operație mentală a procesului de memorare / rechemare din memoria de lungă durată și / sau de gândire reflectivă. Timpul testelor digitale se cronometrează automat și poate fi stabilit în limita de la 15-20 min (pentru teste de operaționalizare cognitivă cronometrate automat) până la 3 ore academice (în cazul examenului digital). Taxonomia sarcinilor / probelor de evaluare digitală variază de la sarcini de informare la sarcini de evaluare. Un aspect deosebit este plasat pe compararea diferitor categorii de noțiuni, precum și pe capacitatea studentului de a sintetiza ideile astfel încât să se poată integra într-o activitate colaborată (de exemplu, elaborarea manualului cursului).

Design-ul cercetării

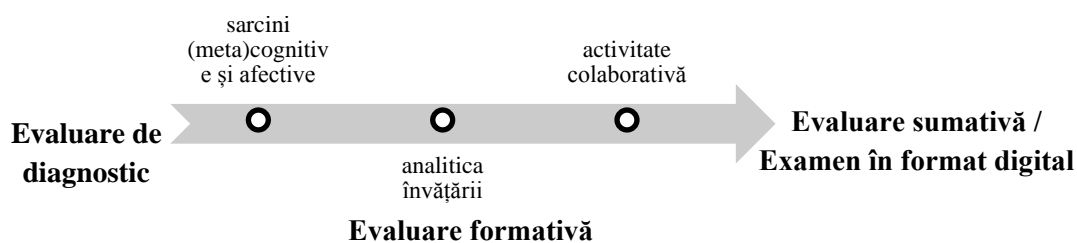
Pentru această lucrare este aplicată *metoda elaborării unui model*. Conform [6, p. 255], modelul este o descriere și o reprezentare schematizată, sistematică și conștient simplificată a unei părți a realului, realizată prin scheme, simboluri, forme geometrice și cuvinte. Prin urmare, modelul furnizează o reprezentare a unui tip de fenomen specific pentru a-i ușura înțelegerea.

Datele care asigură permisivitatea modelului au fost obținute la pilotarea evaluării formative informatizate și a examenului digital în cadrul cursului „Psihologia evaluării”. Conceptul modelului se bazează pe teoria ecosistemică, descrisă de Urie Bronfenbrenner [7]. Un rol special a fost acordat dinamicii procesului didactic, în special asigurarea conexiunilor dintre *mediul imediat microsistemic* (asigurat de climatul psihologic al studentului) și *macrosistem* (educarea valorilor sociale și culturale).

Figura 1. Modelul ecosistemic al evaluării

Punctele forte a modelului ecosistemic al evaluării sunt: (a) semnificația sarcinilor (meta)cognitive și afective în evaluarea formativă; (b) analitica învățării și (c) activitate colaborată în baza unui scop comun. Limitele modelului sunt determinate de permisivitatea analizatorului pentru sarcini deschise.

Figura 2. Design-ul pedagogic al evaluării digitale

Aplicarea modelului ecosistemic a permis monitorizarea atentă a progresului fiecărui student și realizarea manualului digital al cursului ca activitate colaborativă. Practica a demonstrat că modelul este efectiv pentru realizarea obiectivelor evaluării sumative.

Concluzii

Evaluarea digitală oferă posibilitatea unei analize profunde a procesului didactic. Recent, datorită trecerii forțate la tehnologiile digitale, s-a observat că analiza calității învățării poate fi realizată în mediul digital. Tehnologia permite colectarea automată a datelor, feedback imediat,

analiza meticuloasă a informațiilor oferite de student, comunicarea rapidă cu studenții, oferirea posibilității de a îmbunătăți rezultatele academice și altele. Modelul ecosistemic este efektiv.

BIBLIOGRAFIA

1. RAILEAN, E. Evaluarea informatizată: Abordare psihopedagogică și metodologică. În *Studia Universitas*. 2007, 9(09), pp. 99 – 108.
2. EYAL, L. Digital Assessment Literacy — the Core Role of the Teacher in a Digital Environment. In *Educational Technology & Society*, 15 (2), p. 37– 49.
3. ADESHOLA, I., & ABUBAKAR, A. M. Assessment of Higher Order Thinking Skills: Digital Assessment Techniques. In *Assessment, Testing, and Measurement Strategies in Global Higher Education*. IGI Global. 2020, pp. 153-168.
4. RATA Iu., BERNAZ N. & RAILEAN E. A. Assessment for Learning. Regarding the Strategy of Rhetorical Competence Development in Initial Teacher Training. In *Assessment, Testing, and Measurement Strategies in Global Higher Education*. IGI Global. <http://doi:10.4018/978-1-7998-2314-8.ch010>. 2020, pp. 193-213.
5. NOVOGEN O., BERNAZ N., & RAILEAN E. A. Assessment as Learning: A Model of the Entrepreneurial Competence Assessment in Initial Vocational-Technical Schools. In *Assessment, Testing, and Measurement Strategies in Global Higher Education*. IGI Global. <http://doi:10.4018/978-1-7998-2314-8.ch012>, 2020, pp. 238-255.
6. MUCCHIELLI, A. *Dicționar al metodelor calitative în științele umane și sociale*. Iași: Polirom, 2002.
7. What is Bronfenbrenner's Ecological Systems Theory? <https://www.psychologynoteshq.com/bronfenbrenner-ecological-theory/> (accesat 1 mai 2020)